

Daniel Kukła

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

KSZTAŁCENIE AKADEMICKIE A OCZEKIWANIA KOMPETENCYJNE STUDENTÓW

Streszczenie

Opracowanie stanowi analizę współczesnych oczekiwań wobec młodego człowieka wkraczającego na rynek pracy w kontekście jego przygotowania akademickiego. Ważnym aspektem jest oczekiwany poziom nabycia określonych kompetencji warunkujących funkcjonowanie w świecie pracy. Obecnie młody człowiek ma konkretne oczekiwania kwalifikacyjno-kompetencyjne wobec kształcenia akademickiego. Ważne jest, aby owe oczekiwania były realizowane w procesie kształcenia tak, aby później mogły być wydatkowane na rynku pracy. To, co absolwenci mogą zaoferować pracodawcy, to wiedza wyniesiona z uczelni oraz nabyte kompetencje.

Słowa kluczowe: kształcenie, kompetencje, oczekiwania, młodzież, rynek pracy.

ACADEMIC EDUCATION AND STUDENTS' COMPETENCE EXPECTATIONS

Abstract

The study is an analysis of students' expectations of academic education. An important aspect is the expected level of acquisition of certain competencies that determine the functioning at work. Nowadays, young people have specific expectations for academic education in scope of acquired qualification and competence. It is important that these expectations should be met in the education process, and then acquired qualification and competence could be used on the labour market. The knowledge and competencies (acquired during the academic education process) are the most important value that could be offer by graduates on labour market.

Key words: education, competences, expectations, youth, labor market.

Wstęp

Dyplom prestiżowej uczelni nie jest już dziś przepustką na rynek pracy. Chcąc funkcjonować na rynku pracy i odnieść sukces zawodowy młody człowiek musi szybko adoptować się do nowych warunków i działać w sytuacji permanentnej zmiany. Rynek pracy wymusza odnajdywanie się w każdych warunkach, niezależnie od wykształcenia czy też branży, a jednostka nie tylko musi się do tego dostosować, ale również w pełni zaakceptować obecne realia.

Charakter współczesnej pracy zawodowej został ukształtowany w procesie postępu technologicznego. Oczekuje się więc od pracowników coraz to wyższych kwalifikacji zawodo-

wych i coraz większego zaangażowania w proces pracy. Pracownik, wykonując zadania zawodowe, wykazuje zdolność do posługiwania się posiadanymi kwalifikacjami i czyni pracę zawodową nie tylko kwalifikowaną, ale również kompetencyjną¹.

Edukacja a rynek pracy

Sprawne funkcjonowanie we współczesnym świecie wymaga przede wszystkim zmiany myślenia o bezpieczeństwie zatrudnienia oraz nastawienia na pracę jako jednoosobowa firma. Zmieniający się wciąż rynek pracy w pewien sposób wymusza na nas, abyśmy stale się doskonalili, najlepiej w różnych dziedzinach jednocześnie. Wymaga od nas elastyczności, mobilności i kreatywności. Jednostka musi się z tym pogodzić i starać się sprostać wymaganiom dzisiejszych pracodawców. Jak piszą autorzy *Raportu o stanie edukacji 2012*, cyt.: „Wobec znaczącej poprawy struktury wykształcenia ludności Polski, coraz większe znaczenie zaczyna mieć nie sam poziom ukończonego kształcenia, ale jego dziedzina i wyuczony zawód oraz ich dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy”².

Zmiany to słowo, które dotyczy każdej dziedziny życia człowieka, w tym także edukacji, która musi dostosowywać się do wymagań cywilizacyjnych, zarówno w wymiarze społecznym, jak i zbiorowym. Człowiek jest zmuszony permanentnie doksztalać się poprzez uczestnictwo w procesie samokształcenia ustawicznego, doskonalenia, doksztalcenia. Stąd też system edukacji podlega ciągłym przeobrażeniom, które są dostrzegalne na rynku pracy. System edukacji, szczególnie wyższej, poddawany jest licznym reformom, głównie w aspekcie dostosowania go do wymagań stawianych przez rynek pracy i podmioty w nim uczestniczące.

Jednym z „warunków zbliżenia wyższych uczelni do praktyki jest dostosowanie systemu edukacji w szkolnictwie wyższym do wymagań współczesnego świata: oczekiwań gospodarki, jak i oczekiwań stawianych przez społeczeństwo. Dotyczy to zarówno kierunków kształcenia, zakresu przekazywanej wiedzy, jak i uczenia kompetencji przydatnych i wręcz niezbędnych współcześnie”³. Zapotrzebowanie na określony typ pracownika, typ osobowości zawodowej, determinuje zmiany w treściach programowych, w jakości kształcenia, w sposobie kształcenia i w samych nauczycielach oraz uczniach, studentach. To bowiem od systemu edukacji uzależniona jest przyszłość zawodowa absolwentów, a co za tym idzie, również rozwój i funkcjonowanie całego społeczeństwa, jego konkurencyjność i innowacyjność. Jak podkreśla J. Sztumski „wcześniej – gdy postęp techniczny był znacznie wolniejszy – człowiek mógł przeżyć okres swojej aktywności zawodowej bez odczuwania potrzeby przystosowania się do nowych technologii i mógł mieć poczucie uzyskania pełnych kwalifikacji zawodowych, osiągając choćby status dojrzałości na poziomie czeladnika. Było to niewątpliwie

¹ Por. D. Kukla, *Qualifications and competence of the contemporary careers officer*, [w:] D. Kukla, G. Wieczorek (red.), *An Outline of the Polish Careers*, Wyd. AJD, Częstochowa 2010, s. 65, B. Baraniak, *Kwalifikacje i kompetencje oczekiwanymi kategoriami współczesnej pracy zawodowej*, „Pedagogika Pracy” 2004, nr 45, s. 42; Szerzej: W. Duda, D. Kukla, *Kariera zawodowa wobec postępujących przemian pracy*, Wyd. AJD, Częstochowa 2010.

² *Raport o stanie edukacji 2012. Liczą się efekty*, Wyd. IBE, Warszawa 2013, s. 8.

³ D. Maison, *Raport – Przyszłość Polskiej Nauki – potencjal i bariery współpracy biznesu z nauką*, Wyd. Fundacja Warsaw Enterprise Institute, Warszawa 2016, s. 5.

źródłem satysfakcji danego człowieka. Natomiast przy współczesnym tempie postępu technicznego, który powoduje zmiany w technologii wykonywania poszczególnych zawodów i dłuższą aktywnością zawodową ludzi, pojawia się często u nich odczucie swoistej niedoskonałości zawodowej, czyli odczucie, że oto nie zdołali osiągnąć w pełni statusu bytu doskonałego pod względem społeczno-gospodarczym z uwagi na swoją niedoskonałość zawodową wynikającą z nienadążania za postępem technologicznym w wykonywanym przez siebie zawodzie⁴. Jak podkreśla Beata Gofron „wiedza nie musi być już magazynowana w pamięci uczniów, ponieważ jest zawsze i wszędzie dostępna dzięki jednemu kliknięciu. Nie ma już barier w pozyskiwaniu informacji, dostępie do książek, dzieł sztuki, co sprawia, że trudno wykazać sens uczenia się pamięciowego”⁵. Uczniowie, studenci dzięki ewolucji edukacji mogą coraz częściej sami odkrywać wiedzę, poszukiwać nowych ciekawych rozwiązań, wyrażać i mieć własne zdanie. System „edukacji na poziomie wyższym wymaga dużych zmian przystosowujących go do wymagań gospodarki i potrzeb współczesnego społeczeństwa. Konieczne jest odejście od pasywnego przekazywania wiedzy w stronę interaktywnego trenowania umiejętności”⁶. Dlatego planowanie życia to ogromne wyzwanie dla młodego pokolenia, to próba odnalezienia się między sukcesem a stygmatyzacją, w warunkach ciągłej zmiany, co utrudnia, a nawet uniemożliwia egzystencjalną pewność „raz na zawsze”. Wiedza i umiejętności dziś potrzebne i wykorzystywane, już jutro mogą okazać się „reliktem” przeszłości, o którym się pamięta, który się zna, ale niekoniecznie wykorzystuje. Na ich miejsce pojawiają się z kolei inne wyznaczniki współczesności, znów aktualne tylko czasowo, a po nich następne i tym sposobem „stałość” należy do kategorii teoretycznych, mając minimalny udział w praktyce dnia codziennego. W świecie ponowoczesnym pojawia się nowa technika działania: zaczynanie wciąż wszystkiego od początku, eksperymentowanie z istniejącymi konstrukcjami. Młodzież z jednej strony odczuwa ograniczenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, a z drugiej ma szansę i możliwości na sukces, o ile odnajdzie się w skomplikowanych regulach gry rynkowej⁷.

W toku badań, przeprowadzonych wśród 143 studentów Uniwersytetu Opolskiego (UO) oraz Akademii im. Jana Długosza (AJD), podjęto próbę określenia jaka jest subiektywna ocena przygotowania studentów do wkroczenia na rynek pracy i pełnienia roli zawodowej. W tym celu w pierwszej kolejności badani studenci zostali poproszeni o wskazanie w jakim stopniu czują się oni przygotowani do wykonywania zawodu (w jakim zdobywają wykształcenie). Postanowiono określić przygotowanie studentów zarówno w zakresie merytorycznym, jak i praktycznym. Większość badanych pozytywnie oceniła swoje merytoryczne przygotowanie do pełnienia roli zawodowej. Blisko 1/3 badanych (30,77%) uznało, że ich przygoto-

⁴ Cyt. J. Sztumski, *Wyzwania przed jakimi stoi edukacja zawodowa na początku XXI wieku*, [w:] R. Gerlach (red.), *Edukacja zawodowa w aspekcie przemian społeczno-gospodarczych. Wyzwania – szanse – zagrożenia*, Wyd. UKW, Bydgoszcz 2007, s. 36.

⁵ Cyt. B. Gofron, *Jaka edukacja w ponowoczesnym świecie*, [w:] T. Lewowicki, J. Wilsz, I. Ziaziuna, N. Nyczkało (red.), *Kształcenie zawodowe: Pedagogika i psychologia*, Częstochowa – Kijów 2012, Wyd. AJD, s. 180.

⁶ D. Maison, *op. cit.*, s. 7.

⁷ K. Słupska, *Młodzież w postmodernistycznym świecie. Między sukcesem, a zwątpieniem*, „Auxilium Sociale” 2005, nr 3, s. 66.

wanie merytoryczne to głównie zasługa uczelni, 18,88% badanych wskazało, że czuje się przygotowanym merytorycznie do wykonywania czynności związanych z nauczaniem zawodem, ale jest to wynikiem ich własnej pracy lub zdobywania wiedzy w innej instytucji, a nie ich uczelni. Jednocześnie blisko 1/3 badanych studentów (31,47%) wykazało jednak, że nie czuje się przygotowanym, pod względem merytorycznym do pełnienia roli zawodowej.

Jak ocenia Pan/Pani swoje przygotowanie merytoryczne do pełnienia roli zawodowej (obszerna wiedza)	Czuję się przygotowany/a - jest to zasługa mojej uczelni	Czuję się przygotowany/a - ale nie jest to zasługa mojej uczelni (samodzielna praca/inna instytucja)	Nie czuję się przygotowany/a	Nie mam zdania
	30,77%	18,88%	31,47%	18,88%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Jak wynika z badań przeprowadzonych wśród studentów zdecydowana większość z nich nie czuje się jednak przygotowana do praktycznego wykonywania zawodu. Taką opinię wyraziło ponad 58% ankietowanych. Dodać należy, że byli to przeważnie studenci studiów 2 stopnia (a więc osoby, które posiadały już stopień licencjata, i które formalnie mogły już poszukiwać zatrudnienia w swoim zawodzie). Poczucie braku przygotowania do pełnienia roli zawodowej przez studentów 2 stopnia studiów może zatem nieco dziwić – świadczy o tym, że badani studenci nie czują się zaopatrzeni w niezbędne, praktyczne umiejętności związane z pełnieniem określonej roli zawodowej.

Jak ocenia Pan/Pani działalność swojej uczelni w zakresie przygotowania do praktycznego wykonywania zawodu (konkretne umiejętności)	Czuję się przygotowany/a - jest to zasługa mojej uczelni	Czuję się przygotowany/a - ale nie jest to zasługa mojej uczelni (samodzielna praca/inna instytucja)	Nie czuję się przygotowany/a	Nie mam zdania
	20,18%	11,69 %	58,54%	9,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

W pytaniu otwartym dotyczącym opinii i oczekiwań studentów względem uczelni pojawiły się sugestie, że uczelnie wyższe zbyt duży nacisk kładą na przekazywanie wiedzy teoretycznej, a nie przywiązują należytej uwagi do praktycznego przygotowania studentów do pełnienia roli zawodowej. Rozkład odpowiedzi na powyższe dwa pytania może zatem być odzwierciedleniem takiej opinii, która obecna jest zarówno w środowisku studentów, pracodawców, jak również często jest ona rozpowszechniana w mediach, publikacjach. Co więcej, należałoby podkreślić, że studenci oczekują od swojej uczelni właśnie przede wszystkim zaopatrzenia w konkretne, praktyczne umiejętności (73,43%), a w dalszej kolejności w wiedzę specjalistyczną (68,53%).

Czego przede wszystkim oczekuje Pan/Pani od edukacji wyższej? (prosimy zaznaczyć max. 3 odpowiedzi)	Ogółem %
Przekazania wiedzy specjalistycznej (w danej branży)	68,53
Przekazania wiedzy uniwersalnej (interdyscyplinarnej, ogólno-akademickiej)	12,59
Wykształcenia praktycznych umiejętności (w zakresie danej branży)	73,43
Wykształcenia umiejętności poruszania się po rynku pracy	39,16
Nabywanie kompetencji kluczowych w wybranym zawodzie	37,76
Nabywanie uniwersalnych kompetencji cennych w pracy (w ogóle)	13,98
Dyplomu	19,60
Nie mam specjalnych oczekiwań – studia to po prostu czas dobrej zabawy	2,10
Innych (jakich?).....	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Temat kształcenia na uczelniach wyższych w aspekcie przygotowania merytorycznego i praktycznego obecny jest w dyskusji publicznej i naukowej od lat. Spotkać można zarówno stanowiska wskazujące, że polskie uczelnie są zbyt przestarzałe, nie kształcą praktycznych umiejętności wykonywania zawodów – a poprzez to nie przygotowują absolwentów do pełnienia przez nich roli zawodowej co sprawia, że po ukończeniu studiów (albo już w ich trakcie) studenci sami muszą zatroszczyć się o uzyskanie niezbędnych umiejętności – czasem obowiązek ten biorą na siebie pracodawcy. Co nie świadczy o jakości kształcenia na poziomie wyższym. Współczesne szkoły wyższe czasem wprost określane są jako „wylęgarnie” bezrobotnych, a niejednokrotnie wśród młodych osób można spotkać opinie, że aktualnie studia „nic nie dają”, „nie wyposażają w praktyczne umiejętności”. Z drugiej jednak strony spotkać można opinie, że taki model jest jak najbardziej uzasadniony. Że powinnością uczelni wyższych jest przede wszystkim zaopatrzenie w obszerną wiedzę, rozwój i ukształtowanie ważnych umiejętności uniwersalnych, ogólnoakademickich – tak, by kształcenie w szkole wyższej w znaczący sposób różniło się od kształcenia zawodowego – przynosiło swoistego rodzaju prestiż i świadczyło o określonym poziomie edukacyjnym. Jednakże niezależnie, czy przyjmujemy jedno, czy drugie stanowisko w kwestii kształcenia na poziomie wyższym, we współczesnych realiach ważne jest, by studenci i absolwenci podejmowali się aktywnych działań na rzecz rozwoju swojej kariery i zdobywania, uzupełniania, rozwijania swoich kompetencji (w szczególności tych cenionych na rynku pracy). By jednak było to możliwe studenci muszą mieć świadomość wymagań kompetencyjnych na rynku pracy. W toku badania postanowiono zatem określić jaka jest wiedza i opinie badanych studentów na temat wymagań kompetencyjnych współczesnego rynku pracy. W pierwszej kolejności postanowiono określić jak studenci oceniają swoją wiedzę na temat oczekiwań rynku pracy.

Czy wie Pan/Pani czego od Pana/Pani oczekują pracodawcy?	Ogółem %
Tak, samodzielnie śledzę na bieżąco sytuację na rynku pracy	30,54
Tak, informacja taka przekazywana jest przez przedstawicieli uczelni	20,75
Nie, nie chodzi to w zakres moich aktualnych zainteresowań (nie potrzebuję takiej wiedzy)	6,98
Nie, ale chciałbym/chciałabym znać takie oczekiwania	41,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

W odpowiedziach studentów nie ma jednorodności. Odpowiedzi rozkładają się prawie po połowie, tj. ponad 50% badanych studentów wskazało, że posiada wiedzę na temat oczekiwań pracodawców (w tym 30,54% badanych samodzielnie, na bieżąco śledzi sytuację na rynku pracy, natomiast 20,75% osób wskazało, że w taką wiedzę zostali wyposażeni na uczelni). Na uwagę zasługuje jednak fakt, że blisko połowa studentów (48,71%) deklaruje, iż nie posiada wiedzy na temat oczekiwań pracodawców, z czego zdecydowana większość (41,73%) wyraża zapotrzebowanie na takie informacje (blisko 7% nie uważa, że wiedza ta jest im potrzebna). W sytuacji, w której brakuje wiedzy na temat oczekiwań pracodawców i rynku pracy trudno jest w pełni, świadomie i z należyтым zaangażowaniem zaplanować strategię rozwoju własnej kariery. Zwłaszcza w sytuacji, w której uczelnia nie wyposaża studentów w pełnię wiedzy i umiejętności praktycznych niezbędnych na rynku pracy, a specyfika współczesnych realiów wymaga, aby studenci sami zatroszczyli się o uzupełnienie kompetencji. By to jednak zrobić powinni być świadomi oczekiwań rynku pracy. Ciekawym zagadnieniem badawczym, z punktu widzenia niniejszych rozważań było zatem określenie jaka jest wiedza i opinia studentów na temat zapotrzebowania kompetencyjnego na rynku pracy.

Które grupy kompetencji uważa Pan/Pani za najbardziej istotne na rynku pracy?	Ogółem %
Kompetencje osobiste	37,76
Kompetencje społeczne	11,19
Kompetencje menadżerskie	13,99
Kompetencje specjalistyczno-techniczne (fachowe)	38,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Studenci najczęściej wskazywali na kompetencje specjalistyczno-techniczne (fachowe) oraz kompetencje osobiste. Rzadziej studenci wskazywali na zapotrzebowanie na takie kompetencje jak kompetencje społeczne i menadżerskie. Tymczasem, jak wynika z badań przeprowadzonych wśród pracodawców⁸, kompetencje zaliczane do grupy tzw. kompetencji miękkich – społecznych są często uznawane jako ważne, a zarazem deficytowe na rynku pracy.

Jedną z podstawowych kwestii w obszarze bezrobocia absolwentów jest dostosowanie, a raczej jego brak obszaru kształcenia do potrzeb rynku pracy. Można wskazać kilka zasadni-

⁸ M.in. por. *Raport Dwa światy. Kompetencje przyszłości 2014*, http://karieta.kozminski.edu.pl/fileadmin/karieta.kozminski.edu.pl/Raporty/RAPORT_KOMPETENCJE_PRZY_SZLOSCI_-_pracodawca.pdf. [18.01.2017].

czych czynników, które utrudniają dostosowywanie strumienia podaży absolwentów do rynku pracy. Akcentuje się m.in. brak przepływu informacji na rynku pracy oraz niewystarczającą współpracę szkół ponadgimnazjalnych z pracodawcami i publicznymi służbami zatrudnienia. Istotną przeszkodą okazuje się także deficyt wiedzy na temat procesów zachodzących na rynku pracy. Zmiany zachodzące na lokalnych rynkach charakteryzują się dużą dynamiką – co dodatkowo utrudnia modelowanie kierunków i treści kształcenia. Nie bez znaczenia pozostaną tu także czynniki związane z wysokimi kosztami utworzenia nowej bazy technologicznej oraz koniecznością przekwalifikowania części nauczycieli przygotowujących młodzież do pełnienia ról zawodowych⁹. Jego jednak wiązanie jedynie z brakiem adekwatności systemu edukacji w stosunku do zapotrzebowania przedsiębiorców jest błędne. Przede wszystkim należy zaznaczyć iż absolwenci, szczególnie uczelni wyższych, rozpoczynają poszukiwania pracy w ich odczuciu atrakcyjnej, a więc zgodnej z oczekiwaniami, wyobrażeniami czy też zdobytym wykształceniem. Czas ukończenia studiów, czy też stawiania pierwszych kroków na rynku pracy wiąże się z określonym poziomem lęku, czy też stresu. Obecnie nie wystarczy już posiadanie wiedzy, umiejętności, wykształcenia. Każdy młody człowiek musi oprócz tego kreować swój wizerunek atrakcyjnego pracownika.

Jako, że studenci za najważniejsze na rynku pracy uznali kompetencje fachowe, postanowiono uszczegółowić ich opinie i wiedzę na ten temat i zapytać, które kompetencje z tej grupy studenci uważają za najważniejsze na rynku pracy.

Które z poniżej zaprezentowanych składowych grupy kompetencji specjalistyczno-technicznych (fachowych) uważa Pan/Pani za szczególnie ważne na rynku pracy? (max. 3 odp.)	Ogółem %
Analiza danych	21,68
Analiza i opracowanie tekstów	12,59
Posługiwanie się językami obcymi	55,24
Ewaluacja projektów	9,09
Sprawne wykorzystanie wiedzy zawodowej w praktyce	72,03
Wykorzystanie narzędzi biurowych	4,20
Stosowanie adekwatnych do sytuacji metod pracy	49,65
Wdrażanie procedur	9,09
Wykorzystanie systemów ułatwiających prace (np. systemów IT)	35,66
Żadne z powyższych	2,80
Inne	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Jak wynika z odpowiedzi studentów za najważniejsze uznali oni kompetencje w zakresie sprawnego wykorzystania wiedzy zawodowej w praktyce, w dalszej kolejności posługiwanie się językami obcymi. Jednak, jak ukazuje to raport z badań przeprowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie a dotyczący *Perspektyw ludzi młodych na rynku pracy*, wynika z niego, iż „umiejętności obsługi komputera, znajomość j. angielskiego, prawo jazdy, nie

⁹ Por. A. Augustyn, R. Muster, *Rynek pracy województwa śląskiego oraz system edukacji w opiniach kadry zarządzającej publicznymi służbami zatrudnienia*, [w] A. Augustyn, A. Łacina-Łanowski (red.), *Znaczenie aktywności edukacyjnej i zawodowej w życiu człowieka*, Wyd. AHE, Łódź 2010, s. 382.

są obecnie gwarantami znalezienia pracy. Decydują o tym w dużej mierze cechy osobowościowe i umiejętności społeczne. W opinii pracodawców i osób przygotowujących młodzież do wkroczenia na rynek pracy, absolwentów cechują: małe doświadczenie zawodowe, brak umiejętności pracy w zespole, brak uprawnień i certyfikatów poświadczających posiadane umiejętności, postawa roszczeniowa. Powyższe braki w dużej mierze utrudniają młodzieży wejście na rynek pracy”.¹⁰

Kolejną „kwestią jest dostosowanie umiejętności absolwentów do oczekiwań pracodawców. Niestety także tu widać niedostosowanie systemu edukacji wyższej do oczekiwań rynku pracy. Przeprowadzone wśród pracodawców badanie pokazało rozbieżność między tym czego oczekują pracodawcy od nowo zatrudnianych młodych ludzi, a tym w co wyposażają ich wyższe uczelnie. Największy niedobór obejmuje trzy główne kompetencje:

- umiejętność analitycznego myślenia – 48 proc. pracodawców oczekuje tej kompetencji, 19 proc. absolwentów ją posiada,
- umiejętność rozwiązywania problemów – 38 proc. pracodawców oczekuje tej kompetencji, 13 proc. absolwentów ją posiada,
- samodzielność – 55 proc. pracodawców tego oczekuje, 23 proc. absolwentów tę kompetencję posiada.

Natomiast w jednym obszarze, kompetencje przewyższają oczekiwania pracodawców – a mianowicie wiedza ogólna: 26 proc. pracodawców oczekuje wiedzy ogólnej, a aż 43 proc. absolwentów ją posiada. Znamienne jest to, że największe braki są w zakresie kompetencji, których student powinien uczyć się w praktyce podczas zajęć trenujących np. umiejętności analitycznego myślenia i rozwiązywania problemów, a nadwyżki pojawiają się w zakresie wiedzy, która niestety często bywa przestarzała”¹¹ i niedostosowana do rynku pracy.

Zakończenie

Współcześnie zatem absolwenci szkół wyższych muszą niejako udowadniać swoją wartość na rynku pracy m.in. przyszłym pracodawcom. Legitymowanie się określonym poziomem wykształcenia (nawet jeśli jest to wykształcenie magisterskie, czy doktorskie) już nie wystarcza. Z tego też powodu kandydaci na studia i studenci w nieco inny sposób patrzą i oceniają uczelnie wyższe. Mają coraz to bardziej konkretne, sprecyzowane wymagania – często wynikające z analizy rynku pracy. Wynikają one z świadomości konieczności sprostania wymaganiom pracodawców oraz udowodnienia posiadanych: wiedzy, umiejętności, kwalifikacji, już na etapie procesu rekrutacji.

¹⁰ cyt. K. Czyż-Krok, K. Czerwiński, K. Hołownicka, J. Skrzyńska, A. Odrzywołek, A. Popiel, *Perspektywy ludzi młodych na rynku pracy*, Raport, Lublin 2011, s. 35.

¹¹ S. Macioł, *Kwalifikacje i kompetencje absolwentów szkół wyższych – perspektywa pracodawców*, „Nauka i Szkolnictwo wyższe” 2012, nr 1, s. 34-45, cyt. za: D. Maison, *Raport – Przyszłość Polskiej Nauki – potencjał i bariery współpracy biznesu z nauką*, Wyd. Fundacja Warsaw Enterprise Institute, Warszawa 2016, s. 6.

Bibliografia

- Augustyn A., Muster R., *Rynek pracy województwa śląskiego oraz system edukacji w opiniach kadry zarządzającej publicznymi służbami zatrudnienia*, [w:] A. Augustyn, A. Łacina-Łanowski (red.), *Znaczenie aktywności edukacyjnej i zawodowej w życiu człowieka*, Wyd. AHE, Łódź 2010.
- Baraniak B., *Kwalifikacje i kompetencje oczekiwanymi kategoriami współczesnej pracy zawodowej*, „Pedagogika Pracy” 2004, nr 45.
- Duda W., Kukła D., *Kariera zawodowa wobec postępujących przemian pracy*, Wyd. AJD, Częstochowa 2010.
- Czyż-Krok K., Czerwiński K., Hołownicka K., Skrzyńska J., Odrzywołek A., Popiel A., *Perspektywy ludzi młodych na rynku pracy*, Raport, Lublin 2011.
- Gofron B., *Jaka edukacja w ponowoczesnym świecie*, [w:] T. Lewowicki, J. Wilsz, I. Ziaziuna, N. Nyczkało (red.), *Kształcenie zawodowe: Pedagogika i psychologia*, Wyd. AJD, Częstochowa – Kijów 2012.
- Kukła D., *Qualifications and competence of the contemporary careers officer*, [w:] Kukła D., Wieczorek G. (red.), *An Outline of the Polish Careers*, Wyd. AJD, Częstochowa 2010.
- Raport o stanie edukacji 2012. Liczą się efekty*, Wyd. IBE, Warszawa 2013.
- Maciół S., *Kwalifikacje i kompetencje absolwentów szkół wyższych – perspektywa pracodawców*, „Nauka i Szkolnictwo wyższe” 2012, nr 1.
- Maison D., *Raport – Przyszłość Polskiej Nauki – potencjał i bariery współpracy biznesu z nauką*, Wyd. Fundacja Warsaw Enterprise Institute, Warszawa 2016.
- Raport Dwa światy. Kompetencje przyszłości 2014*,
http://kariera.kozminski.edu.pl/fileadmin/kariera.kozminski.edu.pl/Raporty/RAPORT_KOMPETENCJE_P RZYSZLOSCI_-_pracodawca.pdf. [18.01.2017].
- Sztumski J., *Wyzwania przed jakimi stoi edukacja zawodowa na początku XXI wieku*, [w:] R. Gerlach (red.), *Edukacja zawodowa w aspekcie przemian społeczno-gospodarczych. Wyzwania – szanse – zagrożenia*, Wyd. UKW, Bydgoszcz 2007.
- Słupska K., *Młódzież w postmodernistycznym świecie. Między sukcesem, a zwątpieniem*, „Auxilium Sociale” 2005, nr 3.